

S må sætte en moderne social dagsorden

Af Lars Olsen,

analytiker, Ugebrevet A4

SOCIALDEMOKRATERNE GÅR til formandsvalg i klassekampens skygge. Frank Jensen trak de store følelser og overskrifter, da han for nylig tog ordet »klassekamp« i sin mund. Ordvalget var lidt af et selvmål. Frank Jensen skyndte sig da også at oversætte klassekamp til noget mere urbant: At ulighederne i det danske samfund er blevet for store, og at Socialdemokratiet derfor bør skærpe fordelingspolitikken. Det lød lidt mere nutidigt.

Frank Jensen har faktisk ret i, at Danmark har fået en ny underklasse, som har et helt andet liv end det store flertal. Men på to afgørende punkter går han galt af de moderne sociale skel: Den nye underklasse er helt anderledes end de underprivilegerede klasser, som Socialdemokratiet tidligere kæmpede for. Og løsningerne ligger ikke i den generelle fordelingspolitik, men i en ny og langt mere målrettet strategi.

Den anden formandskandidat, Helle Thorning-Schmidt, kommer en anelse tættere på, når hun taler om »to tredjedels samfundet«. Men det er kendetegnende, at socialdemokraterne savner en ordentlig analyse af de marginaliserings- og polariseringstendenser, der truer med at få vort samfund til at knække over.

Det handler ellers om socialdemokratisk hjerteblod: Samfundets sammenhængskraft og lige muligheder for alle. Men hverken i regering eller opposition har partiet for alvor engageret sig i spørgsmålet. Det eneste større bidrag i nyere tid er daværende socialminister Karen Jespersens seks år gamle bog om ”Opgør med den nye fattigdom”, som desværre hurtigt gik i glemmebogen.

I MANDAGS OFFENTLIGGJORDE Ugebrevet A4 en undersøgelse, som viste at den sociale ulighed i uddannelsessystemet er værre end for en generation siden. Undersøgelsen stiller skarpt på »restgruppen« uden uddannelse efter folkeskolen. Under seks procent af unge med akademikerbaggrund havner i restgruppen. Derimod er tallet 51 procent for unge, hvor far og mor er ufaglærte og en af dem tillige lever af

overførselsindkomst. En forskel i livschancer, der ikke er et velfærdssamfund værdigt!

Tallene er typiske for de nye skel i vores samfund. Hvad enten det drejer sig om dårlige skolekarakterer, børn anbragt udenfor hjemmet, social marginalisering, kriminalitet eller restgruppen i uddannelsessystemet, så er problemerne massivt koncentreret hos 10-15 procent af familierne. Det er mennesker med et helt andet liv og opvækst end det store flertal.

Samtidig er den nye underklasse stuvet godt af vejen, henvist til belastede boligområder i den almene sektor og de skoler, der ligger i nærheden. Det er her, vi samler børn af enlige mødre, indvandrere, danske bistandsklienter og dem, der ryger ud og ind af aktiveringsindustrien. Marginaliseringen går hånd i hånd med en voksende social polarisering.

Det er dette mønster, som socialdemokraterne ikke har ordentlige svar på. Livet i de trøstesløse betonkomplekser bliver ikke for alvor forandret af generel socialdemokratisk politik om flere job og offentlige investeringer, heller ikke tilsat lidt skærpet fordelingspolitik. Under 1990ernes S-regeringer steg beskæftigelsen gevaldigt, og det store flertal fik det bedre. Men fremgangen brød ikke marginaliseringen, og samfundet blev mere socialt polariseret. Der skal noget nyt og mere målrettet til. Tiltag, der ofte udfordrer de offentlige systemer - og den socialdemokratiske vanetænkning.

LAD OS ET ØJEBLIK vende tilbage til Frank Jensen og hans bekymring for de svage i samfundet. Frank Jensen var socialdemokratisk uddannelsesordfører, da den første PISA-undersøgelse i december 2001 viste, at 18 procent af de unge går ud af skolen uden ordentlige læsefærdigheder – og at taberne især er børn fra socialt svage hjem.

Men Frank Jensen nedtonede problemet. Krav om reformer og faglig opstramning i folkeskolen udfordrede den traditionelle tænkning, som især trives på den socialdemokratiske venstrefløj. Og det udfordrede den alliance med Danmarks Lærerforening, som Frank Jensen søgte at bygge op. Derfor blev det – paradoksalt nok – en borgerlig dagsorden at gøre noget for de unge, der forlader skolen uden ordentlige læsefærdigheder.

I de følgende år strammede socialdemokraterne skolepolitikken. Først accepteredes folkeskoleforligets »klare mål« for undervisningen, siden også brug af test. Men det skete nødtvunget, under pres fra den offentlige mening og mere jordbundne partifæller.

HVIS SOCIALDEMOKRATERNE VIL være tro mod deres værdier og tradition, må det blive en mærkesag at bryde marginaliserings- og polariseringstendenserne. Det kræver, at partiet formulerer en moderne social dagsorden, og den går på tværs af de gamle billeder af højre og venstre.

På nogle områder betyder det, at S skal rykke »til venstre« og bruge flere penge på offentlige velfærdsopgaver. For eksempel bevilge ekstra midler til daginstitutioner med mange socialt udsatte børn - i stil med det, der allerede sker omkring belastede skoler. På andre områder indebærer en moderne social dagsorden imidlertid, at socialdemokraterne skal tage fat på emner, som man helst vil overlade til de borgerlige: Faglighed i skolen, kriminalitet, indvandrerproblemer, for at nævne et par stikord.

Endelig handler det nok så meget om spørgsmål, som ingen af de store partier interesserer sig for. Eksempelvis boligpolitikken. Vi får aldrig brudt den negative sociale arv, så længe den nye underklasse staves sammen i belastede skoler og boligområder. Og her handler den langsigtede løsning nok så meget om en ny boligpolitik.

Socialdemokraterne må erkende, at den nye ulighed er fundamentalt anderledes end den gamle. For 30-40 år siden var fattigdommen i hovedsagen økonomisk, i dag er den nok så meget social og kulturel. Partiet står foran et stort politisk udviklingsarbejde, hvis man vil på omgangshøjde med den nye virkelighed. Paradoksalt nok er Frank Jensen og den traditionelle venstrefløj dårligst klædt på til at løfte denne opgave. De mangler ikke store ord om ulighed og klassekamp, men vilje til at se på verden med friske øjne.